

Příklady:

N'avez pas peur de lui.

N'avez pas peur pour lui.

Elle a changé.

Elle s'est changée.

Tu crois à cela ?

Mêlez-vous de ce qui vous regarde.

Cela les regarde.

Jouez-vous au tennis ?

Jouez-vous d'un instrument ?

J'ai servi de guide à mes amis.

A quoi sert cette machine ?

Ne pleurez pas, cela ne sert à rien.

Vous êtes-vous jamais servi de cet instrument ?

A mon avis, on ne doit pas traiter durement ses enfants.

Quel médecin a traité ce malade ?

Il faudrait traiter cette question à fond.

Comment peut-on traiter ce minéral ?

Pourquoi a-t-il traité son voisin de menteur ?

Cet ouvrage traite des ordinateurs. Le conférencier va traiter des droits de l'homme.

La prochaine conférence va traiter de la coopération économique entre les pays européens.

Nebojte se ho.

Nebojte se o něho.

Změnila se.

Převlékla se.

Ty na to dáš? (Ty tomu věříš?)

Neplette se do věcí, do kterých vám nic není. (Starejte se o své věci.)

To se jich týká.

Hrajete tenis ?

Hrajete na nějaký nástroj ?

Dělal jsem přátelům průvodce.

K čemu je (slouží) tento stroj ?

Neplačte, to není k ničemu (to nepomůže).

Použil(a) jste někdy tohoto nástroje ?

Podle mého názoru se nemá zacházet (jednat) s dětmi tvrdě.

Který lékař léčil tohoto pacienta ?

Tuhle otázku by bylo třeba důkladně projednat (rozebrat).

Jak lze zpracovat tuto rudu ?

Proč nazval svého souseda lhářem ?

Toto dílo pojednává o počítačích.

Přednášející pojedná o lidských právech.

Příští konference bude jednat o hospodářské spolupráci mezi evropskými zeměmi

Příslovce

Příslovce jsou neohobnā slova, která vyjadřují bližší okolnosti děje, stavu, stupeň vlastnosti nebo míru jevů. Rozlišujeme tyto jejich druhy:

273 PŘÍSLOVCE MÍSTA

ailleurs	jinde, jinam	ici	zde
autour	okolo	d'ici; par ici	odtud; tudy
autre part	jinde, jinam	là	tam
(au-)dedans	uvnitř	de là; par là	odamtud; tamtudy
(au-)dehors	venku	là-bas	tam(hle)
derrière	vzadu	là-haut	tam nahore
(ci-)dessous	(zde) vespod, (se m) dolů	loin	daleko
(là-)dessous	(tam) vespod, (tam) dolů	nulle part	nikde, nikam
(ci-)dessus	(zde) nahore, (se m) nahoru	partout	všude
(là-)dessus	(tam) nahore, (tam) nahoru	près	blizko
en	odamtud	quelque part	někde, někam
en arrière	vzadu, zpět	y	tam

274 PŘÍSLOVCE ČASU

alors	tehdy	ensuite	poté
après	potom	hier	včera
après-demain	pozíří	jadis [-s]	kdysi
aujourd'hui	dnes	jamais	(vůbec) kdy, nikdy
auparavant	dříve, předtím	longtemps	dlouho
aussitôt	ihned	maintenant	nyní
autrefois	kdysi	parfois	někdy
avant	předem, dříve	puis	pak
avant-hier	předevčirem	quelquefois	někdy
bientôt	brzy	seulement	teprve, až
déjà	již	soudain	náhle
demain	zítra	souvent	často
depuis	od té doby	tard	pozdě
désormais	nadále	tôt	brzy
dorénavant	napříště	toujours	vždy(cky), stále, pořád (ještě)
enfin	konečně		

Uvedené příklady i předcházející seznam hlavních slovesných vazeb naznačují jejich složitost, zároveň však i důležitost pro jejich užívání. K jejich osvojení může posloužit především dobrý slovník s vhodnými příklady.

275 PŘÍSLOVCE ZPŮSOBU

ainsi	<i>tak(to)</i>	lentement	<i>pomalu</i>
bien	<i>dobře</i>	mal	<i>špatně</i>
debout	<i>vstaje</i>	pas mal	<i>ne špatně, docela dobře</i>
ensemble	<i>společně</i>	vite	<i>rychle</i>
exprès	<i>úmyslně, naschvál</i>	volontiers	<i>rád, ochotně</i>

276 PŘÍSLOVCE MNOŽSTVÍ NEBO MÍRY

assez	<i>dost</i>	pas mal	<i>dost, hodně</i>
autant	<i>tolik</i>	peu	<i>málo</i>
beaucoup	<i>mnoho</i>	presque	<i>téměř</i>
bien	<i>značně</i>	tant	<i>tolik</i>
davantage	<i>více (u sloves)</i>	tout	<i>naprosto, docela</i>
environ	<i>kolem, asi</i>	très	<i>velmi</i>
guère	<i>sotla, ne mnoho, moc ne</i>	trop	<i>příliš</i>

277 PŘÍSLOVCE SROVNÁVACÍ

mieux	<i>lépe</i>	plus	<i>více</i>
moins	<i>méně</i>	plutôt	<i>spíše</i>
pis	<i>hůře</i>	si	<i>tak, tolik</i>

278 PŘÍSLOVCE TÁZACÍ

combien	<i>kolik</i>	d'où ; par où	<i>odkud; kudy</i>
comment	<i>jak</i>	pourquoi	<i>proč</i>
où	<i>kde, kam</i>	quand	<i>kdy</i>

279 PŘÍSLOVCE VĚTNÁ (MODÁLNÍ)

assurément	<i>jistě</i>
certainement	<i>určitě</i>
certes	<i>ovšem, ovšemže</i>
en effet	<i>vskutku, totiž, ovšem, vždyť</i>
évidemment [evidamā]	<i>zřejmě, jasně</i>
heureusement	<i>naštěstí</i>
malheureusement	<i>naneštěstí, bohužel</i>
parfaitement	<i>naprosto, zajisté</i>
tout à fait	<i>zcela, úplně; správně</i>

peut-être	<i>snad, možná</i>
précisément	<i>správně; právě, zrovna</i>
probablement	<i>pravděpodobně</i>
sans doute	<i>bezpochyby, zřejmě</i>
sûrement	<i>určitě</i>
volontiers	<i>rád (-a, -i, -y)</i>
vraiment	<i>opravdu, skutečně</i>

Sem řadíme rovněž tzv. příslovce přitakací **oui**, odporovací **si** (viz 290, 291) a záporová (záporky) **ne, non, pas, point** (viz 292, 293, 294, 297).

280 TVOŘENÍ PŘÍSLOVCÍ

Vedle příslovčí majících původní tvar (**bien, mal** apod.) má francouzština též příslovce odvozená od některých přídavných jmen příponou **-ment**. Tato přípona se připojuje nejčastěji k jejich ženskému rodu:

actif	– active	– activement	<i>činně, aktivně</i>
certain	– certaine	– certainement	<i>jistě</i>
courageux	– courageuse	– courageusement	<i>statečně</i>
doux	– douce	– doucement	<i>mírně, jemně</i>
			<i>pomalu, tiše</i>
franc	– franche	– franchement	<i>upřímně</i>
tel	– telle	– tellement	<i>tolik</i>

Je-li přídavné jméno zakončeno již v mužském rodě samohláskou, přípona **-ment** se spojuje s tímto tvarem:

absolu	– absolument	<i>naprosto, rozhodně</i>
carré	– carrément	<i>rovnou</i>
poli	– poliment	<i>zdvořile</i>
rapide	– rapidement	<i>rychle</i>
vrai	– vraiment	<i>opravdu</i>
ferme	– fermement	<i>pevně, jistě</i>

Pozn. 1. Podobně: **dû – dûment** *náležitě*, **assidu – assidûment** *pilně* (obě příslovce mají lomené znaménko: û).

Přípony **-amment, -emment**

Přídavná jména zakončená na **-ant** tvoří příslovce příponou **-amment** [amã]:

constant	– constamment	<i>stále</i>
courant	– couramment	<i>běžně, plynně</i>
galant	– galamment	<i>dvorně, galantně</i>
méchant	– méchamment	<i>zle, zlomyslně</i>
savant	– savamment	<i>učeně</i>
suffisant	– suffisamment	<i>dostatečně</i>

Pozn. 2. Podobně vznikl i tvar **notamment** (ob)zvláště, zejména.

Přídavná jména zakončená na **-ent** tvoří příslovce příponou **-emment** [amã]:

évident	– évidemment [ɛvidamã]	<i>zřejmě</i>
fréquent	– fréquemment [frɛkamã]	<i>často</i>
innocent	– innocemment [inosamã]	<i>nevinně</i>
patient	– patiemment [pasjamã]	<i>trpělivě</i>
prudent	– prudemment [prüdamã]	<i>opatrně</i>
récent	– récemment [rɛsamã]	<i>nedávno</i>
violent	– violemment [vjolamã]	<i>prudce</i>

Pozn. 3. Lent – lentement *pomalú*.

Přípona **-ément**

slouží k tvoření příslovcí u některých přídavných jmen, např.:

commode	– commodément	<i>pohodlně</i>
commun	– communément	<i>obyčejně, běžně</i>
conforme	– conformément (à qc)	<i>v soulase, podle čeho</i>
énorme	– énormément	<i>ohromně</i>
express	– expressément	<i>výslovně</i>
intense	– intensément	<i>usilovně</i>
précis	– précisément	<i>přesně, právě</i>
profond	– profondément	<i>hluboce</i>

Pozn. 4. Zvláštní případy: **brève**ment *stručně*, **gai**ement *vesele*, **gentil**ement *roztomile*, **grièvement** (**bles**sé) *vážně (zraně*n).

5. Některé příslovečné výrazy mají příponu **-on(s)**: à **califourchon** *obkročmo*, à **reculons** *pozpátku*, à **tâtons** *tápavě*.

6. Lidová řeč vytvořila příslovce i od podstatných jmen: **diable**ment *čertovsky (po čertech)*, **vache**ment *strašně, hrozně (moc)*.

281 JINÉ PROSTŘEDKY VYJADŘOVÁNÍ PŘÍSLOVCÍ

Čeština má značné množství prostých příslovcí, neboť je snadno tvoří. Naproti tomu francouzština, v níž se příslovce tvořeny příponami tak často neuzivá (pro jejich relativní díslnku), vyjadřuje příslovečné určení ještě jinými prostředky. K nim patří především:

1. přídavné jméno

chanter juste	<i>čistě zpívat</i>
chanter faux	<i>falešně zpívat</i>
coûter cher	<i>být drahý, stát mnoho</i>
en dire long	<i>výmluvně s</i> vé řdit
noter large	<i>mírně zná</i> ř kovat
noter serré	<i>přísně zná</i> ř kovat
parler bas	<i>mluvit šeptem</i>
parler haut	<i>mluvit nahle</i> s
parler français	<i>mluvit francouzsky</i>
sentir bon	<i>vonět</i>
sentir mauvais	<i>páchnout</i>
tenir ferme	<i>pevně držet</i>
travailler dur	<i>těžce pracovat</i>
vivre heureux	<i>šťastně žít</i>
voir clair	<i>jasně vidět</i>
voir rouge	<i>vidět rudě, mít vztek aj.</i>

Někdy vedle sebe existují vazba s přídavným jménem a vazba s příslovcem. Význam obou může být stejný, např.: **travailler dur** = **travailler durement**, ale častěji se liší, např.:

parler bas	<i>mluvit šeptem</i>
parler bassement	<i>mluvit nížce (podle)</i>

payer cher	platit hodně peněz
payer chèrement	draze platit (přeneseně)
sentir bon	vonět
sentir bien	mít dobrý čich

Pozn. 1. Vazby, ve kterých přídavné jméno plní úlohu příslovce, jsou stále užívanější. V češtině jim nemusí vždy odpovídat příslovce: **chausser grand** nosit velké boty, **manger froid** jíst něco studeného, **voter socialiste** hlasovat pro socialisty (volit socialisty) apod.

2. Hranice mezi přídavným jménem a příslovcem je ve francouzštině pružná; hovorový jazyk užívá naopak příslovce ve funkci přídavného jména: **ce sont des gens bien** jsou to slušní lidé; **ce n'est pas mal** to není špatné apod.

2. slovní spojení typu d'une façon + přídavné jméno	
d'une façon (de façon) impertinente	drze
d'une manière (de manière) insupportable	nesnesitelně
d'un air surpris	překvapeně
d'un pas pressé	spěšně
d'un ton moqueur	výsměšně

3. předložková spojení

à côté	vedle	de préférence	nejraději
à demi	napůl	de suite	po sobě
à la fois	najednou	de temps en temps	občas
à moitié	zpola	de travers	šikmo, úkosem
à part	stranou	en bas	dole, dolů
à peine	sotva	en dehors	venku, ven
à peu près	asi	en français	francouzsky
à présent	nyní	en général	(vše)obecně
à propos	vhod	en haut	nahore, nahoru
à tort	neprávem	en vain	marně
au devant	napřed, vstříc	par cœur	nazpaměť
avec colère	zlostně	par hasard	náhodou
avec plaisir	s radostí	peu à peu	pozděnádhlu
d'abord	předně, nejprve	sans cesse	neustále
d'habitude	obvykle	sans doute	bezpochyby, asi
de côté	stranou	sans pitié	nemilosrdně

sans le savoir	nevědomky	tout à fait	docela
tout à coup	náhle	tout de suite	ihned

Pozn. Některá slovní spojení se liší svým významem od jednoslovných příslovcí, např.: avec curiosité zvědavě – curieusement (po)divně, kupodivu.

4. sloveso (slovesná vazba)

J'aime lire.	Rád čtu.
Il n'arrive pas à comprendre.	Pořád nechápe.
Aidez ce vieux monsieur: il a de la peine à se baisser.	Pomozte tomu starému pánovi; těžko se (mu) shýbá.
Marie ne cesse de chanter.	Marie (si) pořád (neustále) zpívá.
Elle a commencé par rire, mais elle a fini par pleurer.	Nejdříve se smála, ale nakonec plakala.

Pozn. Nezaměňovat **commencer par**, **finir par** s vazbami **commencer à** začínat, **finir de** končit!

Continuez à raconter!	Vypravujte dál!
J'étais en train de lire.	Právě jsem četl.
Son fils ne ferait que jouer au football.	Jeho syn by pořád jen hrál kopanou.
L'auto a manqué de déraper.	Auto málem dostalo smyk.

(Viz 239-5)

282 STUPŇOVÁNÍ PŘÍSLOVCÍ

1. Nepravidelné (původní) stupňování mají jen čtyři příslovce:

beaucoup	mnoho	– plus	více	– le plus	nejvíce
peu	málo	– moins	méně	– le moins	nejméně
bien	dobře	– mieux	lépe	– le mieux	nejlépe
mal	špatně	– pis	hůře	– le pis	nejhůře

Tvarů **plus**, **le plus** se užívá ke tvoření pravidelného, opisného stupňování; tvarů **moins**, **le moins** ke tvoření pravidelného, opisného sestupňování. (Viz 94, 95)

Pozn. 1. Jako u přídavných jmen, také u příslovcí existuje komparativ stejnosti: **Je le vois aussi clairement que vous.** Vidím to tak jasně jako vy. **Je ne le vois pas si clairement que vous.** Nevidím to tak jasně jako vy. (Viz 94-1-a)

2. Tvary **pis, le pis** se dnes pocítují jako knižní. Běžné jsou jen v ustálených spojeních: **au pis aller v nehorším případě, de mal en pis čím dál hůře, tant pis tak at, co se dá dělat.** Jinak se užívá pravidelně stupňovaných tvarů **plus mal, le plus mal.** (Viz 94-1-b)

2. Pravidelné (opisné) stupňování (sestupňování) se tvoří podobně jako u přídavných jmen, tj. 2. stupeň pomocí **plus (moins)**, 3. stupeň pomocí **le plus (le moins)**:

vite	<i>rychle</i>	vite	<i>rychle</i>
plus vite	<i>rychleji</i>	moins vite	<i>méně rychle</i>
le plus vite	<i>nejrychleji</i>	le moins vite	<i>nejméně rychle</i>

Pozn. 1. U sestupňování existuje jen forma opisná. – Srov. **moins vite méně rychle, pomaleji.**

2. Zesilovací *co* ve 3. stupni se vyjadřuje pomocí **possible : le plus vite possible co (možná) nejrychleji.** Těž: **au plus vite.** – Srov. **le plus rapide possible co nejrychlejší.**

283 POSTAVENÍ PŘÍSLOVCÍ VE VĚTĚ

Příslovce stojí obvykle

1. před určovaným přídavným jménem nebo příslovcem:

Ce film est franchement mauvais. *Tenhle film je vysloveně (vyloženě) špatný.*

C'est absolument mal compris. *To je naprosto špatně pochopeno.*

2. za určovaným slovesem:

Marc parle couramment français. *Marek mluví plynně francouzsky.*

Elle fait toujours le même travail. *Dělá pořád stejnou práci.*

3. mezi pomocným slovesem a přičestím slovesa významového u složených časů (zvláště je-li příslovce krátké, tj. jednoslabičné nebo dvojslabičné):

Votre belle-sœur est déjà partie? *Vaše švagrová už odjela?*

Ils ont vite oublié. *Rychle zapomněli.*

Toto pořadí může být změněno z důvodů slohových (pro zdůraznění), rytmických ap.:

Ils ont complètement oublié.

Ils ont oublié complètement.

Úplně zapomněli.

4. na začátku věty stávají příslovce místa a času; bývají oddělena čárkou:

Dehors, tu prendras froid. *Venku nastyднеš.*

Hier, après le dîner, tout le monde est sorti. *Včera po večeři šli všichni ven.*

UŽÍVÁNÍ PŘÍSLOVCÍ

284 PŘÍSLOVCE MÍSTA

Ici – má význam místní i časový:

d'ici demain *do zítřka*

d'ici quinze jours *do čtrnácti dnů*

d'ici (à) l'an 2020 *do roku 2020*

d'ici là *do té doby (od nynějška)*

Někdy s předložkou à:

d'ici à deux mois *(od nynějška) za dva měsíce*

Pozn. Čeština obvykle označuje jen budoucí okamžik; francouzština okamžik výchozí i budoucí.

285 PŘÍSLOVCE ČASU

Tard *pozdě*, tj. v pozdní dobu.

En retard *pozdě*, tj. se zpožděním (proti stanovené době).

Seulement *teprve, až*, např.: **C'est seulement vers 10 h qu'il est rentré.**

Vrátil se teprve (až) k desáté hodině. – Těž: **Ce n'est que vers 10 h qu'il ...**

Jamais *nikdy*; původně: *vůbec někdy*. Tento kladný význam dodnes přetrvává v některých obratech, např.: **A-t-on jamais vu cela? Viděl to někdo někdy? Kdo to kdy viděl? Sait-on jamais? Kdo ví? Kdo to může vědět?**

Déjà *již, už* (tj. proti předpokladu nebo očekávání)

Vous êtes déjà de retour? *Vy už jste zpátky?*

K označení časového údaje v minulosti se klade **il y a**, popř. ve spojení s **déjà**:

Il y a (déjà) un an que je ne l'ai vu. *Je tomu už rok, co jsem ho neviděl.*

Il y a longtemps qu'il n'est venu. *Je to dlouho, co tu nebyl.*

Pozn. 1. Neužívání **pas** viz 301.

Trvá-li situace (děj) dosud, vyjadřuje ji příslovce **depuis**:
Mon collègue a eu un accident; *Můj kolega měl nehodu;*
depuis, il boite. } *od té doby kulhá.*
il boite depuis. }

Pozn. 2. Depuis jako předložka s časovým údajem: **Paul travaille dans cette entreprise depuis six mois.** (... už půl roku.)

286 PŘÍSLOVCE ZPŮSOBU

Ainsi tak (to), a tak
Faites-le ainsi. *Udělejte to takto.*
Ainsi, j'ai tout appris. *A tak jsem se všechno dozvěděl.*

Bien dobře
Tu as bien fait. *Dobře jsi udělal.*

Další významy **bien**
 1. *mnoho; hodně:*
Bien des élèves s'y trompent. *Mnoho žáků se v tom mylí.*

2. *docela, opravdu (oslabení významu):*
Je les aime bien. *Mám je docela rád.*

3. *sice, ovšem (obvykle ve spojení se spojkou mais):*
Je les ai bien vus, mais je ne les ai pas reconnus. *Viděl jsem je sice, ale nepoznal jsem je.*

4. *velmi, mnohem, daleko, skutečně (před příd. jménem, příslovcem nebo jejich druhým stupněm):*

C'est bien facile. *To je velmi snadné.*
Thérèse le fera bien mieux que toi. *Tereška to udělá mnohem (daleko) líp než ty.*

C'est bien lui! *Je to (skutečně) on! To je celý on!*

5. *však, vždyt:*
Mon mari vous montrera bien quelque chose. *Však (on už) vám manžel něco ukáže.*

Pozn. 1. Částice viz 367.

6. citoslovce na začátku věty:

Eh bien, continuez ! *Jen pokračujte!*
Eh bien, qu'est-ce que vous en dites ? *Tak co vy na to (říkáte)?*

Même dokonce, i, ba i

1. u podstatného jména:

Même ses rivaux le voient. *Vidí to i jeho odpůrci.*

Pozn. 2. **Même** za podst. jménem představuje přívlastek a shoduje se zpravidla s podst. jménem: **Ses rivaux même(s) le voient.** *Vidí to i (sami) jeho odpůrci.* – Viz též 133.

2. u slovesa:

Je suis très content ; on peut même dire ravi. *Jsem velmi spokojen, ba možno říci nadšen.*

3. u přídavného jména:

Une faute, même légère, peut fausser tout le résultat. *Chyba, třeba i nepatrná, může celý výsledek zkreslit.*

4. u záporok:

La plupart des employés ne gagnent pas même (même pas) cette somme. *Většina zaměstnanců si nevydělá ani tolik (tuhle částku).*

Pas mal ne špatně, dost dobře
Tu ne ferais pas mal de te presser. *Udělal bys dobře, kdyby sis pospíšil.*

Plutôt spíše, dost

C'est un film plutôt stupide. *Je to dost hloupý film.*

Pozn. 3. Nutno rozlišovat **plus tôt dříve** – **plutôt spíše.**

Quelque přibližně, asi (tak)

C'est à quelque 50 mètres de là-bas. *Je to odtamtud asi tak 50 metrů.*

S přídavným jménem nebo s příslovcem (viz 446):

Quelque courageux qu'il soit, il ne s'avisera pas de faire ceci. *Ať je sebe odvážnější, tohle se neodváží udělat.*

Pozn. 4. **Quelque** jako určovatel viz 131.

Vite!

Faites vite ! Viens vite !

Rychle, honem!

Dělejte rychle! Pojd' honem!

Pozn. 5. Nezaměňovat **vite rychle** a **rapide rychlý**: **C'est une voiture très rapide.** *Je to velmi rychlý vůz. Cette voiture marche (roule) très vite.* *Tenhle vůz jezdí velmi rychle.*

287 PŘÍSLOVCE MNOŽSTVÍ NEBO MÍRY

Assez dost

Používá se ho u sloves, podstatných a přídavných jmen i příslovci:

Vous avez assez travaillé pour aujourd'hui.	<i>Dnes jste se (už) dost napracoval.</i>
C'en est assez.	<i>Už je toho dost.</i>
Cet enfant ne mange pas assez.	<i>Tohle dítě dost nejí (... nejí dost).</i>
Il y aura assez de travail.	<i>Bude (tam) dost práce.</i>
Suzanne est assez précoce pour son âge.	<i>Zuzana je na svůj věk dost vyspělá.</i>
Il est déjà assez tard.	<i>Už je dost pozdě.</i>

Beaucoup (velmi) mnoho

1. doprovází sloveso:

La Vieille Ville plaît beaucoup aux étrangers.	<i>Staré Město se cizincům velmi líbí.</i>

2. následuje-li po **beaucoup** podstatné jméno, pojí se s předložkou **de** (většinou bez členu):

Ses enfants lui causent beaucoup de soucis.	<i>(Jeho) děti mu působí velmi mnoho starostí.</i>

Pozn. 1. **Beaucoup** nemůže být zesilováno dalším příslovcem kromě **trop**; české *velmi mnoho* se vyjádří buď prostým **beaucoup** nebo výrazem **infiniment**, **énormément** ap. Příпустné je pouze **beaucoup trop** příliš mnoho.

3. **de beaucoup** + třetí stupeň – ve významu *zdaleka*:

Claire est de beaucoup la plus intelligente.	<i>Klára je zdaleka nejchytřejší.</i>

Bien značně, mnoho, velmiKlade se před podstatná jména s předložkou **de** (a členem určitým), přídavná jména i příslovce:

Bien des savants n'en sont pas sûrs.	<i>Hodně vědců si tím není jisto.</i>
C'est bien possible.	<i>To je (docela, velmi) dobře možné.</i>
Bien souvent, il en est ainsi.	<i>Velmi často tomu tak bývá.</i>

Srovnání **bien – beaucoup**1. **Bien** v ustálených spojeních:

bien des fois velmi (dost) často; **bien davantage** daleko více; **bien meilleur(e)** mnohem lepší; **il a bien chaud (froid)** je mu velmi horko (zima); ovšem také: **il a très chaud, très froid.**

2. **Beaucoup** ve spojení se zájmeným příslovcem **en**:

Lui-même n'a pas de soucis, mais sa femme en a beaucoup. *On sám starosti nemá, zato jeho žena jich má mnoho.*

Fort velice, silně; značně (knižní výraz)

C'est fort probable.	<i>Je to velmi pravděpodobné.</i>
Vous l'avez fort bien expliqué.	<i>Velice dobře jste to vysvětlil.</i>
Je doute fort qu'il soit à l'heure.	<i>Silně pochybuji, že tu bude včas.</i>

Pas mal dost, hodně (hovorově)

Paul a pas mal voyagé.	<i>Pavel hodně cestoval.</i>
Pas mal de gens pensent comme moi.	<i>Hodně lidí smýšlí jako já.</i>

Plus více, **moins** méně

Obě příslovce slouží k pravidelnému stupňování přídavných jmen a příslovci. (Viz 94, 95, 96, 283)

Pro přirovnání se užívá u druhého stupně spojky **que** než:

Il voudrait une voiture plus moderne que celle-là.	<i>Chtěl by nějaké modernější auto, než je toto.</i>

Před číslovkou bývá předložka **de**:

Il y avait plus de dix mille personnes.	<i>Bylo tam přes deset tisíc lidí.</i>
Tout sera terminé en moins de quinze jours.	<i>Všechno bude hotovo ani ne za čtrnáct dní. (...za necelé dva týdny.)</i>

Pozn. 2. **Ne ... plus** již ne, už ne: **Son père ne travaille plus.** Jeho otec už nepracuje. – Vzhledem k tomu, že lidová francouzština první zápornku vynechává a užívá jen **pas**, **plus** ap., cítí se dnes **plus** stále více jako zápor. Odtud spojení: **Plus de questions ?** Už (nejsou) žádné otázky? **Plus de concessions !** Už dost ústupků! – Má-li být vyjádřen pojem *více*, musí se formulovat jinak: **Encore des questions ? Des questions, il y en a bien davantage.**

3. **Au moins** aspoň (nejméně) – **du moins** aspoň (zato však): **Je veux au moins cela.** (Já) chci aspoň tohle. **Son travail est difficile, (mais) du moins il gagne beaucoup.** Práci má těžkou, ale aspoň (zato) si hodně vydělá.

Que de kolik (co, tolik)

Obvykle ve větách zvolacích:

Que de monde !*To je (ale) lidí! (Tolik lidí!)***Que de patience faut-il avoir avant de réussir !***Kolik (co) trpělivosti je třeba, než se to podaří (povede)!*

Seulement jen, pouze

C'est seulement pour les invités.*To je jen pro zvané.***J'ai seulement cent francs sur moi.***Mám u sebe jen sto franků.*

Pozn. 4. Na začátku věty se užívá příd. jména *seul*, které se shoduje s příslušným jménem podstatným: **Tout le monde est venu, seule Renée est restée à la maison.** *Přišli všichni, jenom Renáta zůstala doma.* – **Seulement** na začátku věty má totiž význam *jen(om)že*: **Je serais venu également, seulement, je n'avais pas le temps.** *Byl bych přišel taky, jenže jsem neměl čas.*

5. **Seulement** v časovém významu *teprve, až* viz 285.**Tout zcela, cele, plně**

Jako příslovce se nemění:

Paul | | **occupé.***Pavel* | | *zaměstnán.***est tout***je plně***Paulette** | | **occupée.***Pavčina* | | *zaměstnána.*

Před přídavným jménem v ženském rodě, začíná-li souhláskou nebo dyšným **h**, dochází ke shodě v rodě a v čísle, tj. **tout** se mění v **toute(s)**:

Paulette est toute pâle.*Pavčina je celá bledá.***Les deux jeunes filles étaient toutes honteuses.***Obě dívky byly celé zahanbené.***Très velmi, velice, moc**

Připojuje se k přídavným jménům a k příslovcím:

Ma belle-sœur est très difficile sur la nourriture.*Moje švagrová je velmi vybíravá v jídle.***On les a très mal accueillis.***Velmi špatně je přijali.***Trop příliš, nadmíru (mnoho, moc)**

České *příliš* znamená, že byla překročena určitá (vhodná či povolená) mez. Francouzské **trop** kromě toho ještě vyjadřuje vysoký stupeň vlastnosti.

Shodně je tedy v obou jazycích:

Ces souliers sont trop étroits.*Tyhle boty jsou příliš těsné.*

Rozdílně lze formulovat:

Il portait son pantalon trop large.*Měl na sobě širokánské kalhoty.*

Pozn. 6. **La voiture est trop chargée.** *Vůz je přetížen.* **Il est trop tard.** *Je (příliš) pozdě.* **Vous êtes trop aimable.** *Jste velice laskav.* **C'est un peu trop.** *To je trochu moc.*

288 PŘÍSLOVCE TÁZACÍ

Où? kde? kam?

Uvádí tázací věty:

Où travaille votre frère?*Kde pracuje váš bratr?***Où va Madame Martel?***Kam jde paní Martelová?*

Ve funkci vztažnéh o příslovce:

C'est la ville où je suis né.*To je to město, ve kterém jsem se narodil.***Le pays d'où je viens.***Země, odkud přicházím.*

Pozn. 1. Pozor na spojení: **le jour où** *den, kdy (toho dne, kdy)*; **le moment où** *okamžik, kdy*; **au moment où** *v okamžiku, kdy*. Příkladové **où** navazuje na časový údaj vyjádřený podst. jménem s členem určitým. Je-li podst. jméno doprovázeno členem neurčitým, nutno navázat pomocí **que**, např. **un jour que** *jednoho dne, když*; **un soir que** *jednoho večera (jednou večer), když*; **une fois que** *jednou, když* apod.

Comment? jak?**Comment est-ce possible?***Jak je to možné?***Comment allez-vous?***Jak se máte?***Comment expliquer tout cela?***Jak tohle všechno vysvětlit?*

Ve větě zvolací:

Comment? Il a fait une chose pareille?*Jakže? On udělal něco takového? (On provedl takovouhle věc?)***Vous voudriez aller à Paris?***Vy byste chtěl jet do Paříže?***Et comment!***A jak! (Aby ne!)*

Pozn. 2. **Comment** se neužívá s přídavným jménem ani s příslovcem: **Quelle est la hauteur de cette maison?** *(Cette maison, combien a-t-elle de haut?) Jak vysoký je tento dům?* **Quelle est la distance de Prague à Brno?** *(Quelle distance y a-t-il de Prague à Brno?) Jak daleko je z Prahy do Brna?*

3. Nezaměňovat tázací **comment?** se srovnávacím **comme!** Viz níže.4. **Comment** ve významu *jaký?* viz 130-P4.**Combien (de)? kolik?**Ve spojení s podstatným jménem a předložkou **de**:**Combien d'élèves sont absents?***Kolik žáků chybí?*